

Den levende fortælling

på Høve Friskole

Af Claudi Clausen

Eleverne på Høve Friskole i Nordvestsjælland fik sig en overraskelse mandag den 16. august, da undervisningen uden varsel blev afbrudt af et "fortællerangreb", hvor en ukendt fortæller pludselig invaderede lokalet – og fortalte historie. Det blev til ikke færre end 24 i løbet af dagen, tre i hver klasse, men efterhånden lugtede eleverne lunt, så der snart opstod jubel, når døren gik op – og undervisningen blev afbrudt.

De tre professionelle fortællere var Susie Haxthausen og Esther Rützou fra Beretterkompagniet og Thorstein Thomsen, som deltog som gæstefortæller. Alle tre er desuden forfattere. Dagen var som udgangspunkt "camoufleret" som en almindelig skoledag med klasseundervisning, 5. og 6. klasse og 8. og 9. samlæses, mens de andre klassetrin undervises hver for sig.

I løbet af skoledagen fik hver klasse besøg af alle tre fortællere, som fortalte en unik historie hver gang. Susie Haxthausen fortalte, at det var for at skærpe nysgerrigheden klasserne imellem, så de f.eks. kunne genfortælle, hvad de selv havde hørt for elever fra de andre klasser.

Fortællerangreb også på svensk

Beretterakademiet har ud over at vilde fremme den mundtlige fortælling også en ambition om, at børn også skal præsenteres for fortællinger på fremmedsprog, ikke mindst på norsk og svensk, som de mener bliver for sømt i skolen. Derfor gentog Esther Rützou sin fortælling for 4. klasse om sin tid som børnedetektiv på svensk – efter at have fortalt den på dansk. Den svenske version fulgte den danske ordret, ligesom ensartet gestik og betoning gjorde det muligt

Susie Haxthausen fortæller eventyr for børnehaveklassen.

Esther Rützou fortæller 4. klasse om dengang, hun som barn var detektiv.

for børnene at følge med uden nødvendigvis at forstå hvert enkelt ord. Det samme gjorde de andre fortællere. Thorstein Thomsen fortalte 5.-6. klasse om, hvorfor Peter Freuchen fik sit træben efter en ekspedition til Grønland. Bagefter gentog han den første halvdel på svensk.

Workshop

Dagen efter fortællerangrebet havde eleverne fortælleworkshop. De blev inddelt i lidt større grupper med flere klassetrin sammen (0.-2. klasse, 3.-6. og 7.-9. klasse) for selv at skabe og fremføre en fortælling.

Ugen før var der gennemført en fortælleworkshop for lærerne.

De tre dage indgår i et tre ugers forløb om fortælling på Høve Friskole. Vibeke Aggeboe, der er bestyrelsesmedlem og medlem af Kreativt Udvalg (som er initiativtager til forlø-

bet), fortalte, at bl.a. Friskolebladets artikler om Christen Kold havde inspireret skolen til at definere, hvad der i særlig grad var et særpræg for friskolen, og det, var de enige om, var fortællingen. Lærer Neel Salling tilføjede, at friskolen hele tiden havde haft fortælling som fag eller som indslag i morgensamlingen, men at skolen p.g.a. mange lærerudskiftninger med tiden havde mistet taget på det.

Tidligere var fortællingen båret op af et par ildsjæle – og en ikke-formuleret fælles forståelse af, hvorfor og hvordan fortællingen skulle indgå i hverdagen. Den forståelse var med tiden blevet mere usikker, hvorfor friskolen nu havde sat en målrettet indsats ind på at få fortællingen styrket og integreret i hele skolehverdagen. Ikke kun til morgensamling eller som særligt fag, men i

Forfatter Thorstein Thomsen fortæller 5-6. klasse om Peter Freuchen, der blev overrasket af uvejre på indlandsisen i Grønland, hvilket kostede ham det ene ben.

ling – men i stedet først at genfortælle, hvad de lige havde hørt. Det var der nogle, der havde glemt at lytte til. En tydelig demonstration af, at den aktive lytning er noget, der kan arbejdes videre med – og ikke kun som forudsætning for fortællingen.

Haxthausen mente, at mange konflikter og uoverensstemmelser kunne overvindes, hvis folk lærte at lytte og evt. spørge ind til det sagte frem for blot i hovedet at forberede sit eget indlæg ud fra *forestillinger* om, hvad modparten nok sagde.

Workshoppene præsenterede en række øvelser for lærere og for elever, så der er noget at arbejde videre med.

Beretterakademiet

Idéen til en målrettet indsats for fortællingen udsprang af, at Vibeke Ag-

alle fag og sammenhænge. Derfor er det ikke kun lærerne, der skal blive bedre til at fortælle. Det skal eleverne også, da fortællingen stimulerer fantasien, træner billeddannelsen, skaber struktur og styrker evnen til at fremlægge. – Og lytte! Det er ikke den mindst vigtige side af fortællingen.

Det demonstrerede Susie Haxthausen i workshoppen tirsdag med 5.-6. klasse. Eleverne forberedte gruppevis en fortælling, som skulle fremlægges individuelt eller gruppevis. Eleverne var ivrige efter at komme til – med den konsekvens, at nogle af eleverne ikke hørte efter, når de andre fortalte, men kun tænkte på, hvordan de selv skulle gribe det an, når det blev deres tur.

Susie Haxthausen bad derfor flere gange nogle af de mest ivrige om – ikke at fremføre deres egen fortæl-

Fortællingen om grønlandsfareren var både grusom og morsom – og skabte stor medleven fra elevernes side.

Publikum ved fremlæggelse af gruppernes fortællinger i workshoppen.

geboe tilfældigt mødte et af medlemmerne af Beretterakademiet, som fortalte om sit arbejde. Da det endvidere viste sig, at der var mulighed for at få økonomisk støtte fra Kulturministeriet, var der ikke langt til handling.

Beretterakademiet er en dansk-svensk gruppe af historiefortællere, der bl.a. har opfundet "fortællerangrebet". Gruppen arbejder konstant på at finde nye måder, mennesker kan møde den mundtlige fortælling på. Beretterakademiet er et værksted til udvikling af moderne, mundtlig fortællekunst. Historierne er alle skabt af fortællerne selv.

Beretterakademiet laver både kortere fortællerangreb som enkeltstående arrangementer eller indgår i mere omfattende undervisningsforløb som det på Høve Friskole.

(Se mere på beretterakademiet.dk og susiehx.dk/fortaelling.html).

Den levende fortælling – et højtprofileret indsatsområde

På initiativ af friskolens kreative udvalg har skolen udarbejdet en projektbeskrivelse for "Den Levende Fortælling" som et særlig højt prioriteret indsatsområde, der både omfatter lærere og elever.

Projektet er kickstartet med assistance fra Beretterakademiet, men skolen har gjort sig sine egne tanker om fortællingens kvaliteter i en profileret friskolepædagogik.

Når forløbet med Beretterakademiet er afsluttet, forventer friskolen at have de redskaber, den skal bruge for selv at fortsætte udviklingen af fortællingen på Høve Friskole.

Arbejdet med gruppens fortælling.

Uddrag af Høve Friskoles projektbeskrivelse for udvikling af fortælling i friskolen

Den Levende Fortælling

Projekt på Høve Friskole 2010

Hvem er vi

Høve Friskole ligger i Odsherred og huser ca. 130 elever, som kommer fra hele oplandet. Skolen blev grundlagt i 1874 stærkt inspireret af de grundtvig-koldske strømninger fra blandt andet den tætvedliggende Vallekilde Højskole.

“Vi lader os især inspirere af Kolds tanker om den eksamensfrie skole, fortællingens plads i undervisningen og børnelivet som en selvstændig og ukrænkelig del af menneskelivet.”
(Citat fra skolens værdigrundlag.)

Den dag i dag læner skolen sig op ad denne tradition, men i en form, der spiller sammen med samtiden og de mennesker, der præger den. Der er fortælling på skemaet, og eleverne vænnes tidligt til at tage ordet i forsamlings samt lave mundtlige fremlæggelser. Skolen har haft gode erfaringer med ‘fortælleuger’, hvor lokale borgere fortæller fiktion og fakta, og hvor børnene i værkstedsundervisning selv skaber historier.

Hvorfor har vi valgt dette projekt

Ud fra den betragtning at moderne børn ofte er alt for passive modtagere af diverse mediers visuelle fortællinger, er skolens Kreative Udvalg, lærere, ledelse og et par elevrepræsentanter gået sammen om at undersøge og videreudvikle historiefortælling og dens muligheder. I den forbindelse vil vi lave et projektforsøg for elever og lærere med Beretterakademiets fortællere.

Vi har med dette projekt et brændende ønske om at styrke fantasien og kreativiteten ved at kvalificere den mundtlige fortælling – både som lytter og som udøver. Egenskaber som skaber glæde, øger de personlige udtryksmuligheder – og er efterspurgt kompetencer i den moderne verden/arbejdslivet/samfundet.

Man forstår først kreativitetens muligheder, når den har været i spil i én selv. Derfor er det vigtigt, at arbejdet med mundtlig fortælling sker i samspil med det professionelle input/inspiration og workshop, hvor redskaberne tilegnes og udvikles.

Projektbeskrivelse

Selve forløbet med Beretterakademiets fortællere strækker sig over tre uger. Den første uge er et koncentreret forløb, hvor eleverne udelukkende beskæftiger sig med fortælling. De to efterfølgende uger arbejdes der videre i skolens tematimer, hvilket vil sige 2 dage ugentligt á 3 timer.

Nogle dage inden Beretterakademiet ankommer til skolen, laver de en dags workshop med lærerne. Det handler om dels at lytte, dels at finde ind til egen kreativitet. Desuden et ‘metaplan’, der handler om at give redskaberne videre til eleverne. Der gås i detaljer med den forudgående planlægning af forløbet med eleverne.

[...]

Når projektet er afsluttet og evalueret, skriver lærere og leder i samarbejde med skolens Kreative Udvalg en artikel til Friskolebladet med fokus på Den Levende Fortællings muligheder i den moderne grundtvig-koldske friskole.

Det ser vi så hen til!